

Bouwsteen ten behoeve van de VHR-opgave

Soorten van de Vogelrichtlijn¹ voor zover betrokken bij de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden

A144 Drieteenstrandloper² *Calidris alba*, niet-broedvogel (*Versie oktober 2024*)

Deze bouwsteen richt zich op de Drieteenstrandloper in de hoedanigheid van niet-broedvogel. In Nederland is deze soort een doortrekker en wintergast, ze broeden in hoog-arctische toendra's in Groenland, Noordoost-Canada en mogelijk Siberië. In de winter zijn ze veelal te vinden langs de zandstranden van de Noordzeekust, waar ze als kenmerkende witte bolletjes de oplopende en wegtrekkende golven volgen waar ze foerageren op aangespoelde schelpdieren. Andere voedselbronnen zijn wormen (o.a. Gemshorenworm), strandvlooiën, kleine kreeftachtigen, kleine garnalen, insecten en zelfs aas. In de Waddenzee vormen gewone garnalen de belangrijkste voedselbron. De soort foerageert in kleine groepjes van enkele tientallen exemplaren, veelal langs de vloedlijn. Drieteenstrandlopers rusten vaak nabij hun foerageergebied in hetzelfde biotoop, maar ook kustlocaties met een slikkige of stenige ondergrond in de schaduw van primaire duintjes. Ze maken minder gebruik van op gezamenlijke hoogwatervluchtplaatsen zoals vele steltlopers. Op doortrek komt de soort incidenteel voor in waterrijke gebieden in het binnenland. In Nederland verblijft in de winter 5-7% van de Oost-Atlantische flyway-populatie.

I. Samenvatting

Landelijk doel³

Vigerende landelijke doel (zie doelendocument, ministerie van LNV 2006) <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.310 vogels (seizoensgemiddelde)</i> ⁴ .	4.310 vogels (seizoensgemiddelde)
Voorgestelde nieuwe landelijke doel 2050 <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van ten minste 4.500 vogels (seizoensgemiddelde), waarmee een gunstige Staat van Instandhouding wordt behouden.</i>	4.500 vogels (seizoensgemiddelde)
Gunstige Referentiewaarde Populatie <i>Omvang populatie behorende bij de toestand waarin een populatie in ons land in een ecologisch 'gezonde' situatie verkeert (zie Vogel et al. 2021).</i>	4.500 vogels (seizoensgemiddelde)
Huidige populatieomvang <i>Gemiddeld aantal vogels in de periode 2014/15-2019/20 (seizoensgemiddelde).</i>	16.500 vogels (seizoensgemiddelde)

Voorstel voor regionale opgave

Het aantal vogels per regio (provincies en rijkswateren) en de regionale opgaves voor 2050 zijn in tabel 1 weergegeven. Voor de provincies is dit exclusief het aandeel rijkswateren. In deze bouwsteen zijn de rijkswateren gedefinieerd als het voortouwgebied⁵ van Rijkswaterstaat (RWS). Omdat er voor de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel geen aanvullende landelijke opgave is (het verschil tussen de huidige populatieomvang (2014/15-2019/20) en de gewenste populatieomvang in 2050), is er ook geen aanvullende regionale opgave. In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie

¹ Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB 2010, L 20), zoals laatstelijk gewijzigd bij verordening (EU) nr. 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB 2019, L 170).

² Niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000-gebieden relevant als niet-broedvogel.

³ Het vigerende landelijke doel is niet zonder meer te vergelijken met het voorgestelde nieuwe landelijke doel. Bij het voorgestelde nieuwe landelijke doel is gebruik gemaakt van sinds 2006 beschikbaar gekomen nieuwe gegevens en informatie, correcties en voortschrijdend inzicht m.b.t. de in Nederland aanwezige vogelpopulaties (zie ook van Kleunen et al. 2017). Daarnaast zijn er verschillen in de systematiek om de landelijke doelen te bepalen (ministerie van LNV 2006, Vogel et al. 2021).

⁴ De som van maandelijkse schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Seizoensgemiddelde is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk van elkaar kunnen wisselen. Ze geven een betrouwbaarder beeld dan seizoensmaxima, waar toeval een grotere rol speelt.

⁵ Natura 2000-gebied waar RWS of een provincie voortouwnemer is. De rol van voortouwnemer is vooral die van eerst verantwoordelijke bij het opstellen van het beheerplan.

over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Het grootste aandeel van de overwinterende vogels komt voor in de rijkswateren (94%), waar ook de grootste opgave ligt.

Tabel 1. Voorstel voor opgave (aantal vogels, seizoensgemiddelde) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang (gemiddeld seizoensgemiddelde), het aandeel binnen Nederland van de huidige populatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. Het huidige aantal vogels per regio is als vertrekpunt gehanteerd bij het voorstel voor de regionale opgaves. De trend voor de rijkswateren is niet bepaald, echter wanneer het aandeel binnen de rijkswateren meer dan 70% betreft wordt aangenomen dat de trend in deze regio overeenkomt met de landelijke trend.

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
rijkswateren	15.500	94%	matige toename	4.250
Zuid-Holland	600	4%	sterke toename	150
Noord-Holland	240	1%	matige toename	50
Zeeland	150	1%	onzeker	50
Landelijk	16.500	100%	matige toename	4.500

Prioritering

De Drieteenstrandloper bevindt zich als niet-broedvogel in een gunstige Staat van Instandhouding en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

II. Inhoudelijke onderbouwing van de bouwsteen

1. Staat van Instandhouding (SvI)

De huidige SvI van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel wordt als 'gunstig' beoordeeld:

Verspreidingsgebied	gunstig
Populatie	gunstig
Leefgebied	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig
Staat van Instandhouding	gunstig

Het verspreidingsgebied, waarbij het gaat om de buitengrens van het gebied waarbinnen de soort in Nederland voorkomt, is licht toegenomen in vergelijking met de periode rond 1980, dus ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn. Het aspect verspreidingsgebied kan dan ook als 'gunstig' worden beoordeeld. Het aspect populatie wordt als 'gunstig' ingeschat, want zowel de lange als korte termijntrend laat een matige toename zien en de huidige populatieomvang (2014/15-2019/20) van 16.500 vogels (seizoensgemiddelde) bevindt zich ver boven de Gunstige Referentiewaarde (GRW) voor de populatie van 4.500 vogels (seizoensgemiddelde; zie soortspecifieke onderbouwing hieronder, generieke uitleg box 1, tabel 2, figuur 1). Het leefgebied is in voldoende omvang en kwaliteit aanwezig, de matige toename in aantallen op de korte termijn en de afwezigheid van grote knelpunten leiden ertoe dat het toekomstperspectief als 'gunstig' wordt beoordeeld. In het doelendocument (ministerie van LNV 2006) werd de SvI van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel nog als 'matig ongunstig' ingeschat, waarbij alleen populatie als 'gunstig' werd beoordeeld.

Nadere onderbouwing GRW⁶

De populatieomvang van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (Directive Value, DV) betrof 4.500 vogels (gemiddelde 1977/78-1981/82). Om te bepalen in hoeverre de DV een populatieomvang op een gunstig niveau weerspiegelt, en dus als GRW kan dienen, wordt deze vergeleken met de Ecologisch Gunstige Referentie (EGR). De EGR voor Drieteenstrandloper betreft de gemiddelde populatieomvang in 1980/81-1989/90 (3.400 vogels), een periode die voor estuariene benthivoren zoals de Drieteenstrandloper als gunstig wordt beschouwd (zie box 1, Vogel *et al.* 2021). De EGR ligt met 3.400 vogels onder de DV van 4.500 vogels, waarmee de GRW wordt bepaald op een seizoensgemiddelde van 4.500 vogels overeenkomstig de DV.

Tabel 2. Informatie over de populatieomvang- en ontwikkelingen die betrokken is bij de beoordeling van de Staat van Instandhouding (SvI).

Aspecten kerngetallen SvI	Periode	Conclusie/output
Huidige populatieomvang	2014/15-2019/20	16.500 vogels (seizoensgemiddelde)
Beoordeling korte termijntrend	2008/09-2019/20	matige toename (4,2% per jaar)
Beoordeling lange termijntrend	1980/81-2019/20	matige toename (3,7% per jaar)
Gunstige Referentiewaarde Populatie	DV	4.500 vogels (seizoensgemiddelde)

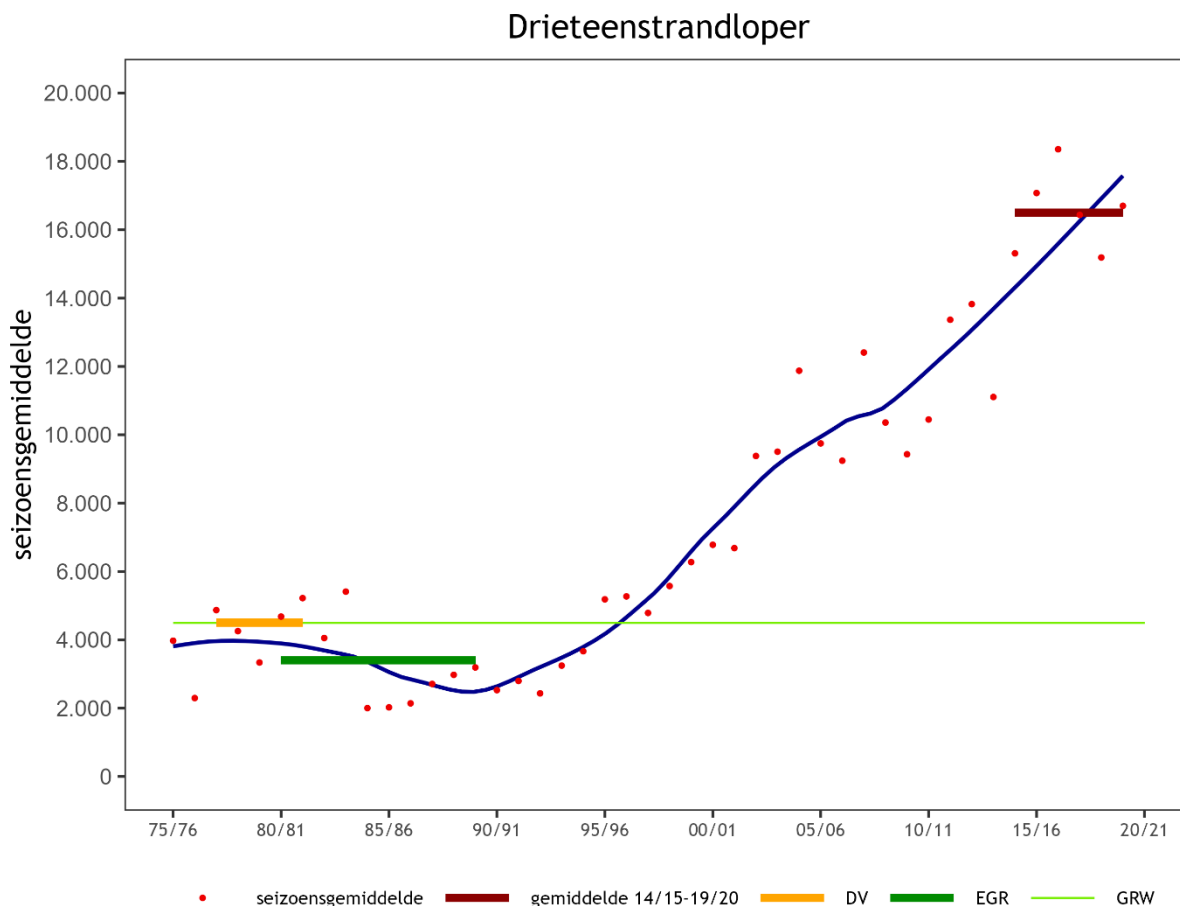
⁶ De te nemen stappen voor het bepalen van de GRW voor niet-broedvogels worden in detail toegelicht in Vogel *et al.* (2021), waarbij het stroomschema in figuur 5.5 (bepaling GRW) wordt gevolgd. Zie ook de generieke uitleg in box 1 van deze bouwsteen.

Box 1. Wat is de GRW en hoe wordt die bepaald voor niet-broedvogels

Bij de methodiek voor het bepalen van de SvI (Vogel *et al.* 2021) is het voor de beoordeling van het aspect populatie nodig om de actuele populatieomvang te vergelijken met een Gunstige Referentiewaarde (GRW, ofwel *Favourable Reference Value* (FRV)). De GRW schetst de populatieomvang in een ecologische toestand van een populatie die gunstig is en is een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde waarde. Bij de bepaling worden alleen ornithologisch-ecologische aspecten betrokken. De GRW voor de populatiegrootte is geen doel op zich maar wel een belangrijke pijler voor de bepaling van de vitaliteit van de populatie. Voor een gunstige SvI moeten echter ook andere aspecten (verspreidingsgebied, leefgebied en toekomstperspectief) op orde zijn. Bij het bepalen van de GRW voor de populatie worden voor niet-broedvogels de hierna beschreven uitgangspunten gehanteerd.

- De Vogelrichtlijn bepaalt dat het niveau van de populatie ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (1980), de *Directive Value* (DV), behouden moet blijven. Om te voorkomen dat de DV sterk wordt beïnvloed door piek- of daljaren wordt een gemiddelde over 5 seizoenen aangehouden: de periode 1977/78-1981/82. Wanneer de DV aantoonbaar gunstig is, wordt de GRW gelijk gesteld aan de DV. Er zijn echter gevallen waarbij de periode rondom 1980 aantoonbaar geen gunstige periode is, bijvoorbeeld als gevolg van drukfactoren zoals waterkwaliteit en doorwerking van pesticiden.
- Om te bepalen in hoeverre de DV een populatieomvang op een gunstig niveau weerspiegelt wordt deze vergeleken met de *Ecologisch Gunstige Referentie* (EGR). De EGR weerspiegelt net als bij broedvogels de gemiddelde populatieomvang in een periode waarin de ecologische omstandigheden voor de soort relatief gunstig waren. Deze gunstige referentieperiode varieert per 'voedsel-habitatgilde', soorten die overeenkomstige eisen stellen aan hun leefgebied (zie tabel 5.2 in Vogel *et al.* 2021). Wanneer de EGR op een hoger niveau dan de DV ligt, dan geldt de EGR als GRW; de DV zal dan een ongunstige of minder gunstige situatie weerspiegelen. Als GRW geldt dus de DV *tenzij* de EGR hoger is.
- Wanneer de GRW wordt gebaseerd op een EGR die beïnvloed is door een ontwikkeling vóór de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn die het leefgebied van een soort onomkeerbaar heeft verkleind, dan is de GRW naar beneden bijgesteld. Daarvan is sprake bij enkele soorten die in belangrijke mate gebruik maken van het Zuidwestelijke Deltagebied. Door de Deltawerken is foerageergebied definitief verloren gegaan en per relevante soort is dit in mindering gebracht op de GRW.
- In sommige gevallen kan de EGR niet worden bepaald, bijvoorbeeld omdat de soort sterk toeneemt (>1% per jaar). Dit is o.a. het geval bij soorten die zich recent gevestigd hebben. Dan is de GRW bepaald op het gemiddelde van de periode 2014/15-2019/20.

Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar Vogel *et al.* (2021).

Figuur 1. Overzicht van de waarden waarmee de ‘Gunstige Referentiewaarde’ (GRW) voor de populatie van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel is bepaald. Weergegeven is het globale populatieverloop op basis van de aantallen (seizoensgemiddelde, rode punten). Dit populatieverloop is weergegeven met een donkerblauwe solide lijn. Relevante waarden, inclusief de periode waar deze betrekking op hebben, zijn aangeduid met gekleurde horizontale balkjes: Directive Value (DV, 1977/78-1981/82, oranje), Ecologisch Gunstige Referentie (EGR, donkergroen) en populatieomvang in de periode 2014/15-2019/20 (donkerrood). De GRW zelf is weergegeven als lichtgroene horizontale lijn. Voor een verdere toelichting over de methodiek wordt verwezen naar box 1 en Vogel *et al.* (2021).

2. Landelijke opgave bij een gunstige Staat van Instandhouding (GSvI)

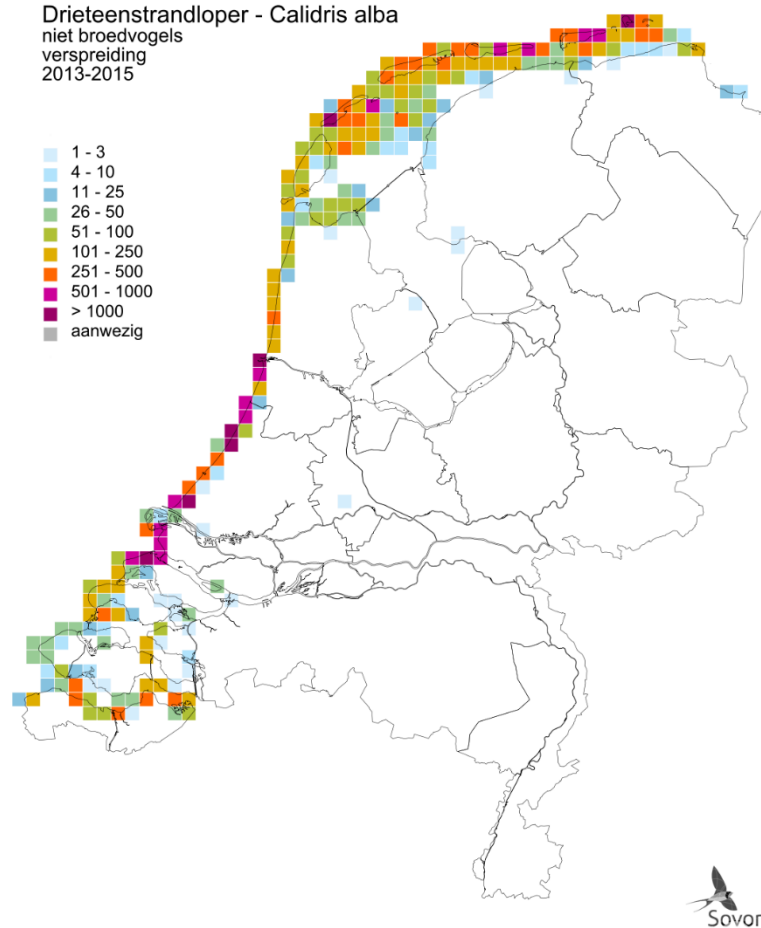
De populatieomvang overeenkomstig de GSvI bedraagt 4.500 vogels (seizoensgemiddelde). Met gemiddeld 16.500 vogels over de laatste zes jaar (2014/15-2019/20) ligt de huidige populatie daar ruim boven.

III. Haalbaarheid

1. Beoordeling landelijke opgave

Vanaf midden jaren tachtig nemen de aantallen Drieteenstrandlopers in Nederland toe (figuur 1). In de winter is deze soort vooral te vinden langs de zandstranden van de Noordzeekust (figuur 2), waar de aantallen vijfmaal hoger liggen dan langs de Hollandse kust (van Turnhout & van Roomen 2008). Tijdens de voor- en najaarstrek, als ook tijdens de rui in de nazomer, komt de soort veelal op wadplaten voor. Tijdens de trek, met name voorjaarstrek, worden de hoogste aantallen geteld in ons land. Dan mengen exemplaren die op stranden elders in Europa of in Afrika overwinteren in het Waddengebied en de Zoute Delta met soortgenoten die in Nederland blijven (van Turnhout & van Roomen 2008, Reneerkens *et al.* 2009). De toename in aantallen is het grootst op de wadplaten in de Waddenzee en Zoute Delta, wat hoogstwaarschijnlijk komt door een sterke toename in biomassa van wormachtigen (Essink 2005). Deze aantalstoename is echter minder zichtbaar aan de Noordzeestranden waar de

populatie stabiel lijkt, of zelfs iets is afgenomen. Mogelijk komt dit doordat de ‘draagkracht’ van de stranden is bereikt (van Turnhout & van Roomen 2008). Ondanks dat de Drieteenstrandloper niet bijzonder mensenschuw is in vergelijking met andere steltlopers kan de aanwezigheid van recreanten wel van invloed zijn op de verspreiding van de soort en dus de verdeling over de stranden (Krijgsveld *et al.* 2022).

Figuur 2. Verspreiding van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel in de periode 2013-2015. Per atlasblok van 5x5 km is er een schatting van het aantal vogels gegeven (Sovon 2018).

2. Knelpunten en maatregelen

Knelpunten

Op dit moment zijn er op landelijk niveau geen belangrijke knelpunten die het behoud van de GsvI van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel in de weg staan. De onderstaande analyse richt zich dan ook op behoud van de gunstige situatie.

Beheer en herstel-/verbetermaatregelen

- Zandig substraat om te kunnen foerageren op wormen is van groot belang voor het voorkomen van Drieteenstrandlopers. Echter de wisselwerking tussen stranderosie en zandsuppletie kunnen negatieve gevolgen hebben op de omvang en kwaliteit van beschikbare voedselgebieden. Door zandsuppletie wordt de bodemmacrofauna gedood door het opgebrachte zandpakket waardoor het voedsel voor deze soort verdwijnt, met name gemshoornwormen (van Turnhout & van Roomen 2008). De massale sterfte van gemshoornwormen na zandsuppletie op Texel resulteerde in een grote daling in voorkomen van foeragerende Drieteenstrandlopers. Na 1.5 jaar werden pas weer normale biomassa's van deze wormen aangetroffen (Dankers *et al.* 1983). In de Voordelta was een sterk negatief verband meetbaar tussen de jaarlijkse lengte gesuppleerd strand in de periode 1987-2003 en het aantal Drieteenstrandlopers tijdens de januaritelling een jaar later (van Turnhout & van Roomen 2005). Ondanks deze effecten, draagt zandsuppletie bij tot het behoud van een natuurlijke

kustlijn en waardevolle en zeldzame duinvegetaties, mits het zand op een goede plaats wordt weggehaald.

- Drieteenstrandlopers hebben een middelgrote verstoringsgevoeligheid; verstoringsafstand van ongeveer 100 m (op hoogwatervluchtplaatsten tot 1 km). Ze keren vlot terug als de verstoringsbron weg is om verder te gaan met foerageren. De indruk bestaat dat ze goed tegen verstoring kunnen, omdat ze foerageren in de branding tussen recreanten. Echter Drieteenstrandlopers mijden recreatief drukke gebieden waardoor ze alternatieve en vaak suboptimale gebieden opzoeken om te foerageren en te rusten (zoals in Ooster- en Westerschelde i.p.v. aan Noordzeestrand). De grootste impact is op dagen met mooi weer in mei, wanneer piekaantallen Drieteenstrandlopers op de stranden pleisteren, maar de recreatiedruk zo hoog is dat er geen strand beschikbaar meer is voor deze soort. Drieteenstrandlopers hebben dus alternatieve foerageer- en rustlocaties nodig op drukke recreatieve dagen. Het recreatievrij houden van stukken strand zou een goede maatregel voor deze soort zijn. Rust- en foerageergebieden kunnen worden afgebakend met touwen en borden om recreanten te wijzen op het belang van het gebied (Krijgsveld *et al.* 2022).

Regionale verschillen

De mate van verstoring zal regionaal verschillen, maar een gedegen overzicht per regio ontbreekt. Verstoring door recreatie treedt met name op langs het Noordzeestrand en op wadplaten (Krijgsveld *et al.* 2022).

Relevante ontwikkelingen op het vlak van beleid en beheer

In veel natuurontwikkelingsgebieden binnen het Natura 2000-netwerk en op gronden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gestuurd op ontwikkeling van natte natuur. Dit gebeurt op grotere schaal onder andere via de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Een project met perspectieven voor de Drieteenstrandloper is o.a. Buitendijkse slibsedimentatie in de Eems-Dollard. Door het onder de juiste condities in te vangen van buitendijks slib, kan het slib sedimenteren waardoor het water minder troebel wordt en er meer leefgebieden voor planten en dieren ontstaan. Zo worden er langs de kust natuurgebieden aangelegd aan om de harde overgang tussen zee en land en tussen zoet en zout te verzachten. Ook wordt onderzocht hoe het onderwaterleven hersteld kan worden en of het mogelijk is om schelpdieren terug te krijgen door het verbeteren van de kwaliteit van de bodem. Ook het project Sedimentbeheer Oosterschelde: zand voor Roggenplaat en Galgeplaat kan op lange termijn mogelijkheden bieden voor Drieteenstrandlopers. Door het opspuiten van miljoenen kuub zand op de Roggenplaat zijn er honderden hectaren intergetijdengebieden hersteld.

Ontwikkelingen op biogeografische schaal

In Nederland verblijft in de winter 5-7% van de Oost-Atlantische flyway-populatie. Een deel van deze flyway-populatie overwintert niet in Nederland, maar trekt verder naar het zuiden om te overwinteren in langs de Afrikaanse westkust. Langs de Oost-Atlantische flyway nemen Drieteenstrandlopers decennia toe. Deze flyway-populatie omvatte in de periode 2016-2020 naar schatting tussen 200.000-250.000 vogels. Momenteel is de korte termijntrend (2011-2020) stabiel (van Roomen *et al.* 2022). Net als in Nederland, neemt de soort ook in andere Europese landen toe, zoals Groot-Brittannië, Frankrijk, Spanje, Portugal en Italië (EIONET 2022). Drieteenstrandlopers zijn zowel in West-Europa als Afrika talrijker geworden, en er zijn geen aanwijzingen dat er een herverdeling binnen het doortrek- en overwinteringsgebied plaatsvond. De redenen voor de populatietoename zijn onbekend. De Drieteenstrandloper is op Europees niveau gecategoriseerd als een soort van 'Least Concern' in de IUCN Rode Lijst (Birdlife International 2021).

Kennisleemtes

Er zijn op dit moment geen kennisleemtes die het behouden van de GSvI in de weg staan.

Beoordeling haalbaarheid populatieomvang in 2050

Op dit moment bevindt de Drieteenstrandloper zich als niet-broedvogel in een GSvI en het toekomstperspectief is gunstig. In samenhang met de matige populatiegroei kan behoud van de GRW van 4.500 vogels (seizoensgemiddelde) als haalbaar worden beoordeeld voor 2050.

3. Advies landelijk doel

De populatieomvang bij een GSvI bedraagt 4.500 vogels (seizoensgemiddelde), terwijl de huidige populatieomvang (2014/15-2019/20) gemiddeld 16.500 vogels betreft. De populatie laat zowel op de korte als lange termijn een matige toename zien en het toekomstperspectief is als 'gunstig' beoordeeld.

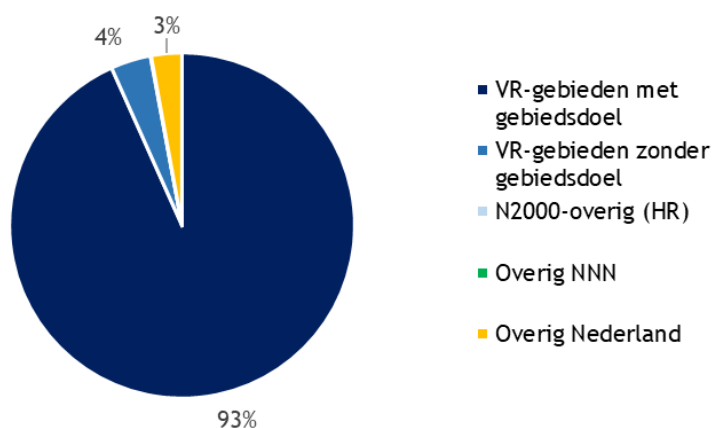

Het ligt mogelijk eerder voor de hand om de huidige populatieomvang (2014/15-2019/20) als uitgangspunt voor het landelijk doel te nemen, maar mogelijk is dit een piekperiode. Dergelijke aantallen zijn in ieder geval de afgelopen decennia niet aanwezig geweest. Het advies is om het landelijk doel op 4.500 vogels te stellen, een waarde die in dit verband als ondergrens beschouwd moet worden.

IV. Regionale opgave

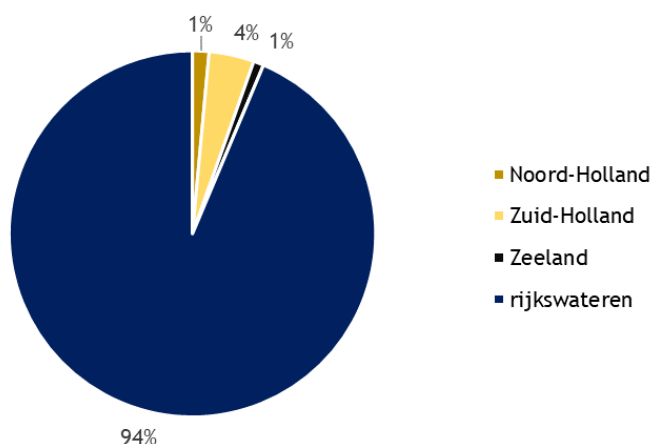
1. Actueel voorkomen

In de afgelopen zes seizoenen (2014/15-2019/20) verbleef 93% van de bij ons overwinterende Drieteenstrandlopers in vogelrichtlijngebieden met gebiedsdoel (figuur 3). Slechts 4% verbleef in vogelrichtlijngebieden zonder gebiedsdoel en 3% in 'overig Nederland'.

Figuur 3. Aanwezigheid in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20, op basis van seizoensgemiddelde) in onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel, de overige vogelrichtlijngebieden, overige Natura 2000-gebieden (habitatrichtlijngebieden), overig Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig Nederland (buiten N2000/NNN).

In figuur 4 wordt de verdeling gepresenteerd over de provincies en de rijkswateren. Het provincie-aandeel is exclusief rijkswateren, de aantallen in het rivierengebied worden wel aan de provincies toegekend. Voor deze indeling is gekozen omdat provincies en RWS (rijkswateren) de voortouwnemers voor de beheerplannen zijn. Bijna alle Drieteenstrandlopers overwinteren in de rijkswateren. De provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Zeeland herbergen slechts een klein aandeel van de overwinterende populatie.

Figuur 4. Aanwezigheid van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20) per provincie (exclusief rijkswateren) en in de rijkswateren. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS.

De belangrijkste gebieden voor de Drieteenstrandloper is de Waddenzee, Noordzeekustzone en het Deltagebied, met name de Voordelta (tabel 3).

Tabel 3. De belangrijkste gebieden voor de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel in de winterseizoenen 2014/15-2019/20. Het procentueel aandeel in de Nederlandse winterpopulatie is indicatief weergegeven (afgezet tegen landelijk seizoensgemiddelde). Functie(s) van het gebied: f (foerageren), s (slapen). Type berekening (waarde): g = seizoensgemiddelde. VR* = (mede) onder de Vogelrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied met een instandhoudingsdoel voor de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel, HR = in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied (indien >5%), rw = rijkswateren (voortouwnemer RWS), IHD = huidig instandhoudingsdoel.

Gebied	Status	Regio	Functie (waarde)	Huidige populatie	Aandeel in NL	IHD (vogels)
Waddenzee	VR*/HR	rw	f,s (g)	8.279	50%	3.700
Noordzeekustzone	VR*/HR	rw	f,s (g)	3.489	21%	2.000
Voordelta	VR*/HR	rw	f,s (g)	1.571	10%	350
Westerschelde & Saefthinge	VR*/HR	rw	f,s (g)	995	6%	1.000
Oosterschelde	VR*/HR	rw	f,s (g)	510	3%	260
Duinen Goeree & Kwade Hoek	VR*/HR	ZH	f,s (g)	352	2%	80

2. Advies voor regionale opgave voor 2050

Het voorgestelde landelijke doel voor 2050 vormt het uitgangspunt voor de regionale opgaves. De opgave wordt verdeeld naar rato van het aandeel van de regio in de landelijke populatie, tenzij er redenen zijn om daar gemotiveerd van af te wijken. Dat kan door verschillen in regionale trends (makkelijker te realiseren in regio's waar de soort het beter doet), verschil in areaal potentieel leefgebied en/of de nabijheid van bronpopulaties voor herstel. Bij de Drieteenstrandloper is er geen reden om af te wijken van de verdeling op basis van het huidige regioaandeel in het landelijke totaal. Omdat er voor de Drieteenstrandloper geen aanvullende landelijke opgave is (het verschil tussen de huidige populatieomvang (2014/15-2019/20) en de gewenste populatieomvang in 2050), is er ook geen aanvullende regionale opgave (tabel 4). In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Het grootste aandeel van de overwinterende vogels komt voor in de rijkswateren (94%), waar ook de grootste opgave ligt.

Tabel 4. Voorstel voor opgave (aantal vogels, seizoensgemiddelde) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Drieteenstrandloper als niet-broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang (gemiddeld seizoensgemiddelde), het aandeel binnen Nederland van de huidige populatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. Het huidige aantal vogels per regio is als vertrekpunt gehanteerd bij het voorstel voor de regionale opgaves. De trend voor de rijkswateren is niet bepaald, echter wanneer het aandeel binnen de rijkswateren meer dan 70% betreft wordt aangenomen dat de trend in deze regio overeenkomt met de landelijke trend.

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
rijkswateren	15.500	94%	matige toename	4.250
Zuid-Holland	600	4%	sterke toename	150
Noord-Holland	240	1%	matige toename	50
Zeeland	150	1%	onzeker	50
Landelijk	16.500	100%	matige toename	4.500

V. Prioritering

De Drieteenstrandloper bevindt zich als niet-broedvogel in een GSvI en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

Literatuur

- BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2021. European Red List of Birds. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- DANKERS N., BINSBERGEN M. & ZEGERS K. 1983. De effecten van zandsuppletie op de fauna van het strand van Texel en Ameland. RIN-rapport 83/6. RIN, Texel.
- ESSINK K. 2005. Macrozoöbenthos. Pp. 123-134 in: Essink K., Dettmann C., Farke H., Laursen K., Lüerßen G., Marencic H. & Wiersinga W. (eds.). Wadden Sea Quality Status Report 2004. Wadden Sea Ecosystem 19. Trilateral Monitoring and Assessment Group, Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven.
- VAN KLEUNEN A., VAN ROOMEN M., JANSSEN J.A.M., KUITERS A.T., VAN WINDEN E., BOELE A., SCHMIDT A.M. & VAN VREESWIJK T. 2017. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- KRIJGSVELD K.L., KLAASSEN B. & VAN DER WINDEN J. 2022. Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- MINISTERIE VAN LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- PENNING E., VERKUIL Y.I., KLUNDER L. & RENEERKENS J. 2022. Sanderlings feed on a diverse spectrum of prey worldwide but primarily rely on brown shrimp in the Wadden Sea. *Ardea* 110: 187-199.
- RENEERKENS J., GROND K., KOOMSON E., NTIAMOA-BAIDU Y. & PIERSMA T. 2009. Waarom overwinteren sommige Drieteenstrandlopers in de Waddenzee terwijl andere tropische stranden verkiezen? *Limosa* 82: 141-148.
- VAN ROOMEN M., CITEGETSE G., CROWE O., DODMAN T., HAGEMELJER W., MEISE K. & SCHEKKERMAN H. (EDS.). 2022. East Atlantic Flyway Assessment 2020. The status of coastal waterbird populations and their sites. Wadden Sea Flyway Initiative p/a CWSS, Wilhelmshaven, Germany, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands, BirdLife International, Cambridge, United Kingdom.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogel, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- VAN TURNHOUT C. & VAN ROOMEN M. 2005. Effecten van strandsuppleties langs de Nederlandse kust op Drieteenstrandloper en kustbroedvogels. SOVON-onderzoeksrapport 2005/05. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- VAN TURNHOUT C. & VAN ROOMEN M. 2008. Drieteenstrandlopers in Nederland: steeds meer wad-, steeds minder strandvogel? *Limosa* 81: 1-10.
- VOGEL R., FOPPEN R., VAN DEN BREMER L., VAN TURNHOUT C.A.M. & VAN ROOMEN M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- EUROPEAN ENVIRONMENT INFORMATION AND OBSERVATION NETWORK (EIONET). 2022. Population status and trends at the EU and Member State levels. <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12>. Geraadpleegd op 10/06/2022.